

Diakonhjemmet
Sykehus

Velkommen

Psykologene

Elin Fjerstad og Torkil Berge

Enhet for psykiske helsetjenester i
somatikken

Åpent seminar

15. april, kl. 18-19.30
Diakonveien 18,
ved sykehusets hovedinngang

Å leve med
langvarige
smarter

På seminaret:

- møter du psykologspesialistene Torkil Berge og Elin Fjerstad
- får du vite hva du selv kan gjøre

Diakonhjemmet
Sykehus

Fire behandlingsopplegg

- Vedvarende utmattelse
  - Søvnproblemer
  - Irritabel tarmsyndrom
  - Langvarige smerter
-
- Veileder og arbeidsbok på www.kognitiv.no
  - Opplegg for smerte på nett høst 2024

Langvarig smerte er et folkehelseproblem

- 30 % av den norske befolkningen oppgir langvarig smerte
- Muskel- og skjelettsmerter vanligst
- Smerter er den vanligste grunnen til at vi oppsøker helsevesenet
- Står for 50 % av uførhetstilfeller og svært mye av sykefraværet

Helseundersøkelsen i Nord-Trøndelag HUNT, Tromsøundersøkelsen

Smertedefinisjonen

- Smerte er en ubehagelig sensorisk og emosjonell opplevelse som forbindes med eller som ligner på faktisk eller potensiell vevsskade
- Smerte er kort sagt det du opplever som vondt

IASP, International Association for the Study of Pain

Akutt versus langvarig smerte

Akutt smerte

Har en varselfunksjon

Hjernen tolker at det er fare

Strategi: Unngåelse

Smertestillende medisiner har effekt

Langvarig smerte

Har ingen varselfunksjon

Hjernen tolker fare selv om det ikke er fare

Medisiner har kortvarig effekt

Hjernen – vår vaktsentral

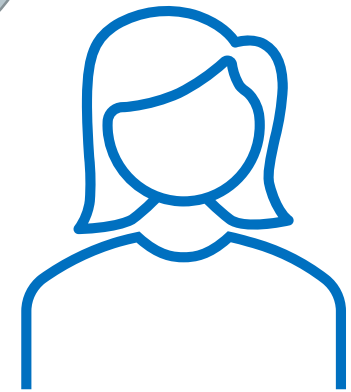
- Hjernen tolker nervesignalene fra kroppen
- Hjernen kan både forsterke og dempe signalene
- Få hjernen til å jobbe for deg og ikke mot deg

Hvordan forstå smerte?

Prøvene dine er fine.
Ingen sykdomsaktivitet.

Hvorfor har jeg da så
vondt?
Han skjønner ikke hvor
vondt jeg har.
Kanskje han tenker at det
bare er psykisk?

Gjør øvelser med dyp pust

- Dyp pust aktivere roer kroppen
- Pust inn 1-2-3-4
- Pust ut 1-2-3-4-5-6

Tren på fleksibel oppmerksomhet

- Rett oppmerksomheten innover mot kroppen og det du kjenner
- Sett ord på det du kjenner i kroppen akkurat nå
- Flytt oppmerksomheten fra kroppen og utover mot det du ser og hører rundt deg
- Sett ord på det du ser og hører
- Oppmerksomheten som en bevegelig lyskaster

Mentale strategier: Tanker som gjør vondt verre

- Katastrofetanker
- Tanker om ikke å ha kontroll
- Tanker som bidrar til overbelastning
- Smerterelaterte forestillingsbilder
- Kvernetanker – bekymring og grubling
- «Selvkritikk–kvernen»

Ha en fornuftig indre støttespiller

Er tankene basert på fakta eller springer de ut av frykt eller oppgitthet?

- «Det er naturlig å få mer vondt etter trening»
- «Smertene trenger ikke bety at medisinen ikke har effekt eller at det er mer betennelse»
- «Det er naturlig at det går opp og ned»
- Spør lege eller fysioterapeut: Hva skal jeg tenke når smertene kommer?

Ha en vennlig indre støttespiller

- Omsorg demper smerte
- Gi deg selv den forståelsen du ville ha gitt til noen du er glad i
  - «Ikke rart at jeg blir lei og motløs av å ha så mye vondt»
  - «Heia meg som likevel klarer å .....
- Hva ville jeg sagt til en god venn?

Ha en pragmatisk støttespiller

- Ta ett mentalt skritt tilbake og vurderer tankens funksjon
- Er det nyttig for meg å tenke slik?
- Trenger jeg å tenke på dette (fremtiden kanskje) akkurat nå?
- Bare la tankene være der, som bakgrunnsstøy fra radioen

Gjenkjenn dine kvernetanker

- Bekymringstanker for fremtiden
- Grubling over fortiden og plagene her og nå
- Kvernetanker rundt kroppslige og psykiske plager og deres årsaker
- Kvernetanker om problemer og følelser knyttet til disse problemene

Hva er min bekymring her og nå?

```
graph TD; A[Hva er min bekymring her og nå?] --> B[Kan jeg gjøre noe med den?]; B -- JA --> C[Problemløsning]; B -- NEI --> D[Flytte oppmerksomheten];
```

Kan jeg gjøre noe med den?

JA

Problemløsning

NEI

Flytte
oppmerksomheten

Ha et fleksibelt handlingsmønster

Unngåelse

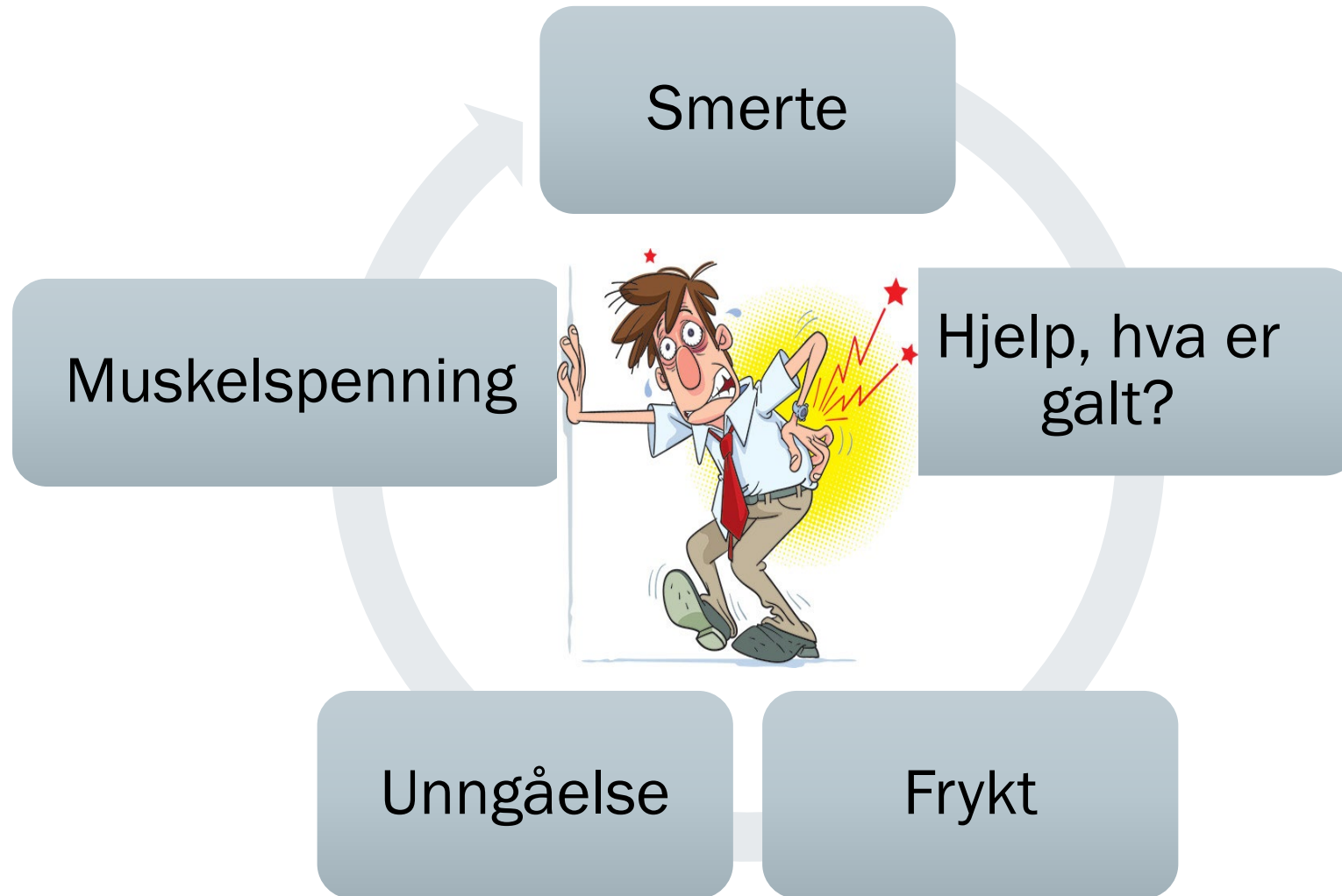
Lytter for mye til
smerte
Lar smertene
bestemme dagen

Overbelastning

Ignorerer smertene
Undertrykker smerter,
følelser, tanker

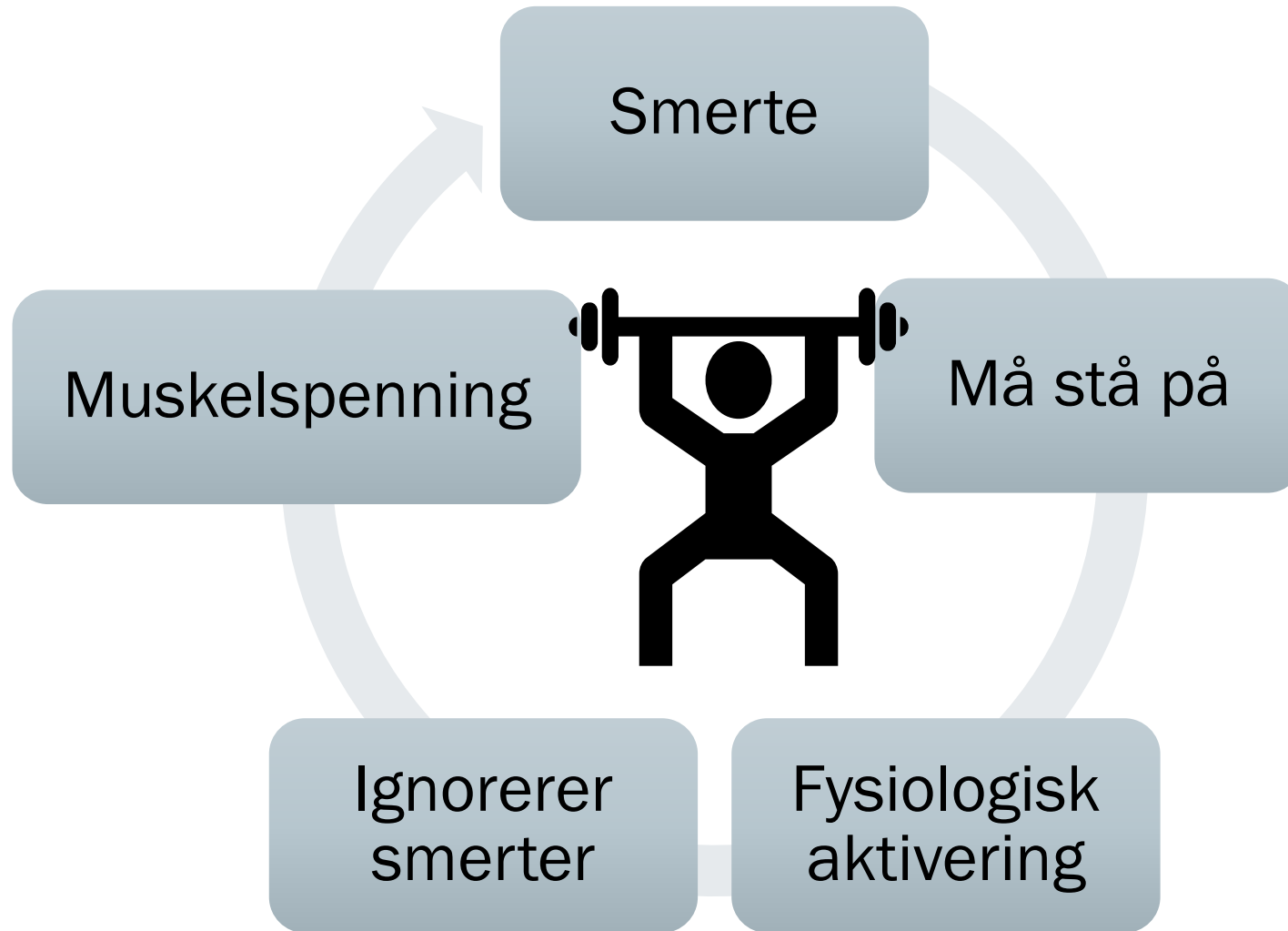

Fryktunngåelse

Å ignorere smerter

Ta regi på dagen og ikke overlate den til smertene

- Ha gjøremål som gir følelsen av mestring
- Både aktivitet og restitusjon/pauser
- Ha en plan for dårlige dager
- Ha aktiviteter som dekker de tre psykologiske behovene for:
  - Tilhørighet
  - Mestring
  - Autonomi

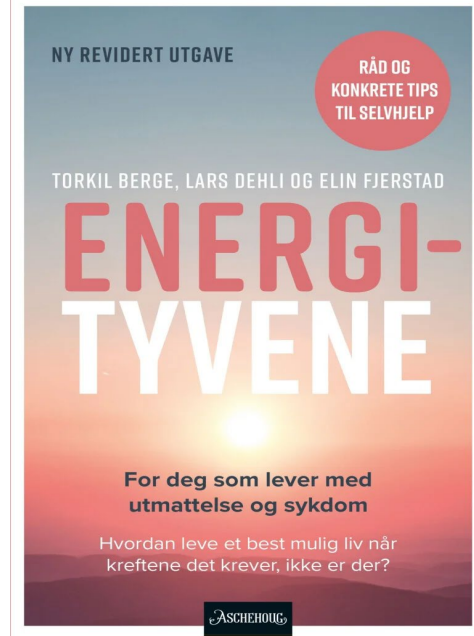
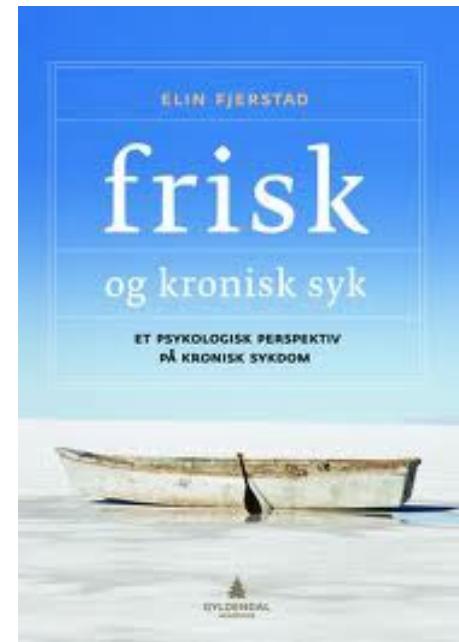
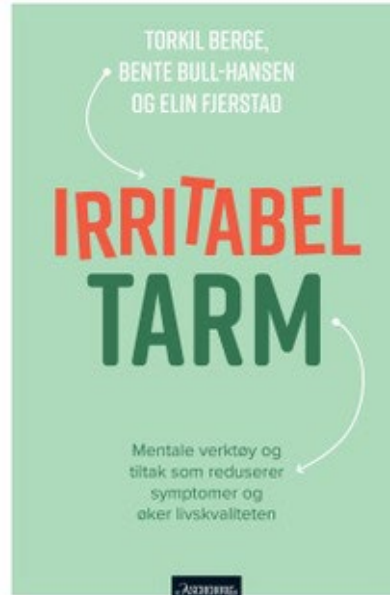
Henvisning til behandling i gruppe ved langvarig smerte

Diakonhjemmet sykehus
Enhet for psykiske helsetjenester i somatikken
Postboks 23 Vinderen
0319 Oslo

Pasienter med revmatisk sykdom inklusive fibromyalgi

Lesestoff

<https://www.diakonhjemmetsykehus.no/avdelinger/klinikk-for-psykisk-helse-og-rus/voksenpsykiatrisk-avdeling-vinderen/enhet-for-psykiske-helsetjenester-i-somatikken/#les-mer-om-enhet-for-psykiske-helsetjenester-i-somatikken>

Lytt til podcasten *Min sykehushverdag*

Smarter får hjernen til å skrike alarm

Smerte kan skygge for alt i livet som gjør det verdt å leve. Å leve med langvarige smerter, ofte i kombinasjon med kronisk sykdom, krever derfor mentale muskler.

Det snakker psykologspesialist Elin Fjerstad om i denne episoden. Hun snakker av livslang erfaring.

Du finner Min sykehushverdag på Spotify og Apple podcasts.

Vel hjem

Velkommen tilbake til
Diakonhjemmet sykehus

Vi holder nytt åpent møte til høsten – følg med!